

TRUYỀN BÀ

TUẦN BÁO CỦA TUỔI TRẺ RA NGÀY THỨ NĂM

BON CON CHO

Số 122

Truyện của TO-HOÀI

6.4.44

Mỗi số 0,526 — 3 tháng 2,500 — 6 tháng 5,1 — cả năm 12,6
Đặt tại Đ. YẾU SƯU LẬP của nhà xuất bản TÂN-DÂN-Hào

HANG THUÔNG LUÔNG

Ngay từ trang đầu, các bạn đã bị lôi kéo bởi một người đàn ông quái lạ : lão già Trô-Ún.

Trô-Ún ở trong rừng Ma-chao, còn sợ gì nữa, còn thương ai nữa ? Vậy mà một bữa kia, tại sao lão lại đồng tâm trước hai con vật quái như chiếc đũa, đồ sòng sòng đã giết hết cả gà nhà lão ? Kỳ lạ hơn nữa là lão lại giẫy được hai chiếc đũa ấy và đem đi chơi như ta đem con chó đi chơi vậy ?

Không, ở với những giống dữ, một ngày kia nó sẽ hại mình. Và Trô-Ún đã chết một cách thảm khốc : là rơi từ trên đỉnh núi xuống bể và bị hai con thuồng luồng xâu xé. Câu chuyện thuồng luồng này, Ngọc-Giao kể rất có ý và trong Truyện Bá số 123 ra ngày 13 Avril 1944.

Sách, báo Tân-Dân đều do 16
phố Hàng Da Hà-nội phát hành

DẦU ĐẠI-QUANG

Trừ phong, giải cảm, phong ngứa sưng tấy, ngăn ngừa mưa nắng, khi đi đường xa, hoặc ở nhà, có sẵn một lọ dầu Đại-Quang trong nhà, tránh khỏi các chứng bệnh vật xầy đến bất ngờ.

Xin nhớ nhãn coi.

hiệu Đại-Quang mới là Dầu thật

23, Phố hàng Ngang, Hà-N, ngày

Autorisé (publication créée antérieurement à la loi du 13 Décembre
Imp. Tân-Dân Muc-Xa Hadong Tirage 1000 ex. — Le Gérant Vũ Đình-Lông

BỐN CON CHÓ

DÓ là bốn con chó mới ra đời. Nếu chúng chịu khó nhớ lại rằng chỉ cách đây có mấy hôm, chúng mới mở mắt, chập chững bò ra ngoài, tất các cu cậu đều lấy làm xấu hổ, và buồn cười lắm. Buồn cười thực. Những con mắt đại, toét nhoèn, hé ra nhìn ánh sáng. Thấy chúng chói tê người lại nhắm tịt ngay lại. Những cái chân leo khoeo, giơ lên quệnh quàng như xầm múa gậy. Lại thêm nổi, cậu nào người cũng gầy gơ xương sườn, mà đầu thì to thô lố. To đến nỗi người ta có thể tưởng: cứ một việc chúng vác đầu chúng đi đã là khó nhọc lắm. Mỗi bước run rẩy, cậu nào cũng lão đảo, xiêu vẹo như những ông lão tí hon say rượu. Đã đành là trông các cửa nơm ấy tập bò thì buồn cười rồi, nhưng tại sao các nơm ấy lại xấu hổ? Có gì đâu! Cái trò đương độ thiếu-niên, những hành vi cử chỉ của các cu cậu thường kay lố bịch một tý. Và những kẻ ít tuổi có cái tính không muốn nhận cái xấu thuở cũ của mình. Ôi! Họ nhầm biết bao! Tập bò có phải là xấu đâu! Bé con thì mấy ai tránh được ghẻ lở, sài, đẹn? Có lớn đầu rồi, mà vẫn ghẻ kệnh ghẻ càng, trong mình, đầy những bọ ve bọ chũi, là vì không chịu tắm rửa cho sạch sẽ, thì mới đáng xấu hổ chứ!

Nhưng những anh chó này không có nghĩ được thế. Và họ lại còn không biết được rằng chính họ cũng vẫn còn là trẻ con, cũng vẫn còn lỗ bịch nhiều lắm. Họ không biết cho họ. Song những bà, những mẹ chó cái đừng lo rằng nếu thế thì con mình sẽ hư. Bởi vì đứa chó con nào cũng vậy thôi. Rồi một ngày kia, đầu to thêm một chút nữa, chúng nó sẽ ngượng lắm, cũng ngượng như là nếu bây giờ ai có nhắc đến chuyện tập bò của chúng.

Nghĩa là, những gã chó con này, đương cái tuổi thanh niên bông bột, khuếch khoác và lỗ lãng lãng. Chúng có cả thấy bốn anh em, đều do một bà mẹ « xuất bản » ra cùng một lứa. Tất nhiên là phải theo màu lông mà gọi tên cho chúng nó.

Anh lớn nhất, sắc vàng sọng, tên là anh cả Vàng.

Anh thứ hai đen xiu, tên là hai Đen.

Anh thứ ba. Anh này lông lá khác hẳn hai anh trên, Đen không ra đen. Vàng không ra vàng. Mầu đen đảo lẫn với mầu vàng, lại trộn thêm vào những mầu trắng, mầu tro, mà hợp thành một mầu rất đặc biệt. Người ta gọi là mầu láo nháo. Và tên anh ấy là anh ba Vện.

Anh cuối cùng, mầu da cũng giống anh ba Vện. Chỉ phải hơi gầy. Và chỉ có mỗi một cái này là khác hẳn. Cái đuôi. Anh không có đuôi. Từ thuở mẹ đẻ ra đã không có cái đuôi để ngoe nguẩy rồi. Giờ sinh ra cái nổi thế. Thiên hạ gọi là chó cộc. Và tên anh ta là anh tư Vện Cộc.

Cả Vàng. Hai Đen. Ba Vện. Tư Vện Cộc. Gầu gầu gầu gầu... Gầu gầu gầu gầu... Trong cái xó nhà ngang, cứ nhặng lên cả ngày. Thực là chó chẳng ra

khỏi xó nhà, mà cứ hay nhăng nhít. Chúng cãi nhau, mắng nhau, lép bép ửng oảng, gây sự luôn luôn với nhau. Nhưng được cái chúng thực là có lòng yêu mến nhau. Nhà đông anh em thì tránh sao được những cuộc xô xát loằng xoàng. Xong việc rồi lại làm lành với nhau ngay.

Bốn con chó chỉ thích một điều này nhất. Cả bốn con cùng thích như nhau. Ấy là cái thú buổi sáng, ăn cơm xong, nằm sấp xuống, đặt tréo hai chân trước dưới mõm và chầu vào nhau. Người ta gọi là nằm chầu rìa. Để tán gẫu. Để nói róc. Để nói khoác lác những chuyện bông lông. Chúng hay bịa ra những chuyện phi thường, ba lằng nhằng để nói cho nhau nghe. Anh nọ tranh khôn, tranh giỏi với anh kia. Hay đáo để. Thôi thì anh nào cũng tài ba nhất thông minh nhất.

Sáng hôm ấy, cũng như mọi buổi sáng, ăn cơm xong, cả bốn con chó cùng đi la liếm ở đâu một lát, rồi về nằm dài ra ở giữa nhà. Bụng kénh lên vì ăn nhiều. Bốn cái mõm đen xiu chầu vào nhau. Những cái ria mấp máy — Loài chó thì từ bé đã có râu ria ! Đó là lúc chúng nằm rồi rãi kể truyện tâm sự với nhau đấy.

Cu cả Vàng nói trước, tính anh cu hay vừa nói với la :

-- Hỡi các chú ! Các chú có hay rằng chiều hôm qua, tôi vừa làm một việc phi thường lắm không ! Tôi dám chắc, trong bọn các chú đây, chưa ai dám có cái gan ấy.

Cả bọn đồng thanh :

— Thì anh cứ nói ngay đi nào. Việc gì cứ phải giáo đầu để mắng chúng tôi mãi thế !

— Hôm qua, tôi đi ra tít lặn ngoài cùng tít cái góc vườn kia. Ôi chao ! Tôi gặp đủ tất cả những sự lạ ở trên đời. Phải, gặp ở đây. Ghê lắm. Tuyệt lắm. Gớm nhất là một anh chàng dưng sĩ. Mặt anh ta đỏ gay. Anh ta chỉ có hai chân và mỗi chân đeo một con dao nhọn hoắt. Lại cả mồm anh cũng ngậm hai dao. Hai con dao này quặp làm một, lại hại lắm. Trên lưng anh, mọc lên hai cái cánh vĩ đại. Mỗi lần anh vỗ cánh, cát bụi bay mù mịt. Anh ta hung hăng quá. Ai cũng sợ đánh nhau. Người ta gọi anh là tướng quân gì này... này... à, tướng quân Lã Bố. Phải, tướng quân Lã Bố. Cứ một lúc, tướng quân lại kêu lên một hồi kinh hồn. Tôi bạo lắm, phải vội cứng đuôi lên để

Đó là 4 con chó mới ra đời.

giữ thế thủ ; nếu như các chú thì chắc đã hoảng hốt mà chạy bán sống bán chết rồi...

Cả bọn đã toan cười rộ lên. Nhưng may, anh nào cũng nín được, nên cả Vàng không biết. Anh hai Đen cố nhin cười, và tiếp ông anh một câu lý thú rằng:

— Thưa bác, những cái mà bác vừa gặp ở ngoài cùng tít cái góc vườn ghê gớm của bác ấy, chẳng phải là những cái lạ nhất ở trên đời đâu. Cái vườn mà bác cho là xa xôi lắm đó, u chúng ta chỉ chạy bốn bước đã tới nơi. Và chính tôi cũng đã đến đấy rồi. Có gì là kỳ quái ! Đấy là cái chuồng nuôi gà vịt. Còn người anh hùng mà bác vừa tả bằng đủ các thứ chữ văn hoa, không phải là tướng-quân Lã Bố, Lã Biếc chi hết. Tên hăn ta chỉ cụt lủn là anh gà Thiến. Tài anh ta thì đáng liệt vào hạng bét. Bởi vì u chúng ta chỉ quát một tiếng. Anh ta đã phải cúi rạp xuống rồi. Vậy thì, thưa bác, những sự lạ nhất trong đời của bác, có còn là lạ nhất nữa chăng ?

Ai cũng cười. Chỉ có anh cả Vàng là không cười. Mồm anh ta xam thêm và mặt anh xiu hăn xuống. Được thế, hai Đen lại nói toang toang :

— Người ta hay nói rằng đi một bước đàng học một sàng khôn. Tôi thiết tưởng nói như thế là nhầm lắm. Đi như bác cả ấy, thì đi làm quái gì. Đi đâu mới học được khôn. Nếu biết học đến ngay ở bên cạnh mình, cũng đã học được bao nhiêu điều khôn rồi. Chẳng nói giấu gì các anh em, mấy bữa nay tôi đang đi học khôn...

— A, đi học khôn !

— Phải, tôi đi học khôn. Để cho nó nên người chứ ! À quên, nên chó chứ !

— Anh học khôn ở đâu ?

— Chắc ai cũng hiểu rằng loài người đứng đầu muôn loài ở trong giới đất.

— Thế ra anh đi học khôn của loài người.

— Phải.

— Anh học ai thế ? Bảo anh em với.

— Tôi cũng chẳng thiềm với ai đâu. Anh em cùng là anh em ruột một nhà cả. Này, các anh em, hôm nào tôi cũng lên nghe sách của các cậu học trò ở trên nhà trên. Người ta là học trò, người ta học những điều hay điều phải ở nhà trường về. Người ta đọc lên thì tôi cố nghe lỏm. Hay lắm.

— Thế anh đã học được những gì rồi ?

— Gì ấy à ? Mới có vài chữ vỡ lòng thôi.

— À à... Đây này... *Coco quả dừa. Kaki vải vàng. Homme người.*

Cả một lũ chó con cười lên hô hố. Anh chó đen đương kể truyện, chẳng hiểu đầu đuôi ra sao cả, ngo ngác.

— Ôi giới đất ôi ! Anh định đi học thế để làm gì ? Này này, anh đã làm một việc dở đại mất thì giờ lắm đó. Ai lại ngày nào cũng vỡ vắn đi nghe sách của lũ trẻ ranh !

Anh bà Vện cười rúc lên, rồi nói tiếp :

— Các anh đều mềng cả. Tôi dám nói đốp vào mặt các anh như thế đấy. Anh này thì đi ra vườn, gặp được thằng gà thiến, kêu rầm lên là quái vật, quái vật. Anh kia thì đi học khôn. Tưởng học khôn thế nào, học khôn mấy tiếng lằng nhằng. Than ôi ! Ta đây tưởng rằng ở đời, những con đường ấy, có phải là

những con đường làm sáng mắt con người ta ra được đâu. Muốn nên được con người đứng đắn, khó lắm thay ! Đã mấy bữa nay, ta đây đang tập cho được đứng đắn, lợc lỏi, từng trải mà chắc đã được đâu !

— Chứ anh tập thế nào ?

— Phải có lối riêng.

— Lối riêng ?

— Phải, lối riêng. Ta thường ra đứng ngoài đầu ngõ. Ta trông kẻ đi người lại. Ta tập chạy sang bên phải, chạy sang bên trái. Kinh nghiệm ở đây chứ ở đâu. Và thiển-hạ vẫn thường nói rằng học ở trường đời, đúng là học như thế đó.

Một lần nữa, cả bốn chó cười rú lên. Chúng buồn cười quá. Thực không thể có con chó nào lại ngây thơ hơn thế được nữa. Ra đứng ngoài đường, ngo ngác nhìn kẻ qua người lại mà bảo rằng đi lấy kinh nghiệm, đi tìm sự từng trải trong đời ! Oi chao ôi là kinh nghiệm, là từng trải !

Đến bấy giờ, anh tư Vện Cộc mới rủ rỉ khoe cái giỏi của mình rằng :

— Các anh ơi ! Tôi quyết là các anh đua đòi những cái khôn cái khéo của thiển hạ, thì các anh cùng đại hết. Thật đó. Riêng tôi, tôi chẳng đua đòi ai. Tôi có ra vườn, tôi có cần biết có cái gì lạ nhất ở ngoài vườn đâu ! Tôi không đi học lỏm mấy cậu bé con. Và tôi cũng không hề ra ngõ nhìn người qua kẻ lại để tưởng rằng thế là đi ra ngoài tìm kinh nghiệm. Không ! Không ! Tôi chỉ làm theo ý của tôi. Các anh xem, ngày nào tôi cũng mãn nguyện cho tôi lắm. Tại sao vậy ? Bởi vì ngày nào tôi cũng vào trong bếp, làm

Anh ba vện cười rúc lên nói tiếp.

thân với thằng nhỏ, nó chia cho tôi đủ các thức ăn. Tôi sướng lắm ! Tôi khôn khéo lắm ! Tôi khá lắm !

— Đồ mặt kiếp ! Đi la liếm tìm thức ăn thừa mà không biết nhục. Mày thử ngấm lại cái thân thể của mày xem, có được như người ta không ? Vừa mới thật trông, ai cũng có thể biết được mày là một thứ lính lệ thâm niên. Mày khúm núm, sợ hãi như một đứa vô tư cách, lúc nào cũng chực lạy người ta. Khốn nạn, mày đã cúi đầu xuống vì miếng ăn. Như thế là mày bêu xấu u nhiều lắm đấy.

— Đồ vô liêm sỉ !

- Quân mất dạy !
- Chửi ai thằng kia ! Mày bảo ai ?
- Có giỏi thì chơi nhau một bữa.
- Đây ông có sợ đứa nào đâu !
- Ông thách tất cả chúng mày về hùa với nhau !
- Oi giời ôi ! Chúng nó giết tôi !
- Gãy răng ông rồi...
- Hi hi hi... Ầng ằng...

Bốn anh em nhà chó khởi một cuộc loạn đả. Chúng choảng nhau dữ lắm. Anh nọ đánh anh kia, cứ lung tung loạn xạ lên thôi. Bởi vì anh nào cũng cho là thằng kia nói xấu mình. Anh nào cũng đau. Và cùng kêu khóc rối rít.

Nghe tiếng quát tháo rầm rĩ, u chúng nó vội vã chạy ra. Thấy chúng nó đương choảng nhau tới tấp, không biết can đũa nào, bác ta liền can cho mỗi đứa một trận. Các cậu cụp tai lại, lui lui mỗi anh một góc gặm phảm. U chúng nó nường :

— Tự dưng cũng giở trò đánh nhau ! An dưng ngồi dỗi, không việc gì làm có khác !

Mà cũng khỉ thật ! Tự dưng nằm chầu mồm vào nhau, nói khoác một tấc đến giờ, đề rồi nện nhau. Thực rõ vu vơ. *Nhàn cư vi bất thiện* là thế đó.

Nhưng rồi bốn anh em lại lành nhau ngay. Cao hứng thì đánh nhau chơi mà ! Chứ chẳng ai thâm hiểm đề tâm thù hằn ai cả. Ngày ngày, chúng lại dật dít nhau đi tiêu khiển như thường.

Một buổi chiều kia, u chúng nó gọi chúng nó lại mà bảo rằng :

— Các con phải đi ngủ từ lúc mặt trời lặn. Tối đến không được thập thò ra cửa ngõ. Nghe chưa ?

— Vâng ạ.

Nhưng trẻ con vốn tính tò mò, chúng tần mẩn hỏi lại mẹ :

— Tại sao u lại bắt chúng con đi ngủ sớm ?

U chúng nó kể :

— Các con không rõ. Mấy hôm nay, có một thằng Cáo, hay thằng Cầy thì cũng không ai rõ hẳn và cũng không ai biết nó ở xứ sở nào lần mò đến. Tối hôm nọ nó vào chuồng gà, bắt mất một chị gà mái và mấy con gà con. Hôm kia, nó lại tha mất hai anh gà thiếu (hẳn cu chó Vàng rùng mình !). Ông chủ trại phải mời ông chó Lài về. Mọi khi, ông chó Lài vẫn canh ruộng ngô ngoài đồng. Bây giờ ông chó Lài về nhà này canh. Từ hôm ông ấy về đến giờ không xảy ra sự mất mát gì nữa.

Đàn chó lè lưỡi :

— Hẳn ông chó Lài ghê lắm !

— Lại còn phải nói ! Ông ấy nhảy qua tường. Ông ấy chạy nhanh như bay. Ông ấy ngoạm một miếng phải đứt đôi lưng thằng Cáo, thằng Cầy ra.

— Khiếp nhỉ ?

— Chẳng thế cả vùng này, ai cũng sợ ông ấy !

— Thế thưa u, bây giờ ông ấy ở đâu ?

— Ông ấy đi rình khắp nhà. Ông ấy đi suốt đêm,

chứ không đứng một chỗ mà ngủ. Ban ngày thì ông ấy nằm ngoài đầu ngõ.

— Ông ấy to bằng bao nhiêu nhỉ ?

— Thôi đừng có hỏi lần thân mãi ! Nhớ rằng đêm hôm đừng có lần mò ra cửa. Trông lù khù ông ấy tưởng thằng Cây, thằng Cáo, ông ấy nhay cho một miếng thì mất mạng đấy.

— Chúng con xia vâng lời mẹ, tối không dám ra cửa.

Các cậu chó nói lấy lệ như vậy thôi. Kỳ thực, bao giờ cũng thế, cứ chập tối, là anh nào anh ấy đã díp mắt lại. Chúng nó đánh một giấc say ghê gớm, giá ai khiêng vút xuống ao cũng không biết, từ lúc gà lên chuồng cho tới bạch nhật, mặt trời ló vào trong nhà. Tối nào cũng như tối nào.

Sáng hôm sau, ăn cơm xong, cả bọn bốn anh em lại nằm phễnh bụng ra tán gẫu như mọi buổi sáng khác. Câu chuyện sáng hôm ấy là câu chuyện nói về ông chó Lài. Từ thuở lọt lòng mẹ, chưa nhách nào được biết ông chó Lài mặt ngang mũi dọc ra làm sao. Bởi vậy, chúng bàn tán với nhau nhiều câu kỳ khôi lắm.

— Ông chó Lài thì ông ấy khiếp thực. Hình như đêm hôm qua ông ấy kêu to lắm.

— Ông ấy hét đấy chứ !

— Ừ ông ấy hét, hét to quá.

— Phải đấy. Tớ đang ngủ mà tớ vùng ngay dậy, chân run, cả hai tai cũng run.

— Hãy còn xoàng. Tớ thấy nhói một cái ở trên trán như ai cốp gậy vào đầu. Sờ chân lên thấy rụng

một đám lông. Thì ra tại tiếng ông chó Lài hét to quá, rung cả lông trán tớ. Khiếp chưa ?

— Cũng hãy còn xoàng nốt. Đến bây giờ mà tai tớ hãy còn như diếc đây này. Có phải hôm nay các sừ nghe thấy tớ nói to hơn mọi khi không ? Tại cái tiếng ông chó Lài hét to quá đấy.

Các sừ toàn nói bịa cả. Tớ biết. Tối hôm qua, đây chẳng nghe thấy mèo gì hết. Đây ngủ béo mắt đến tận sáng.

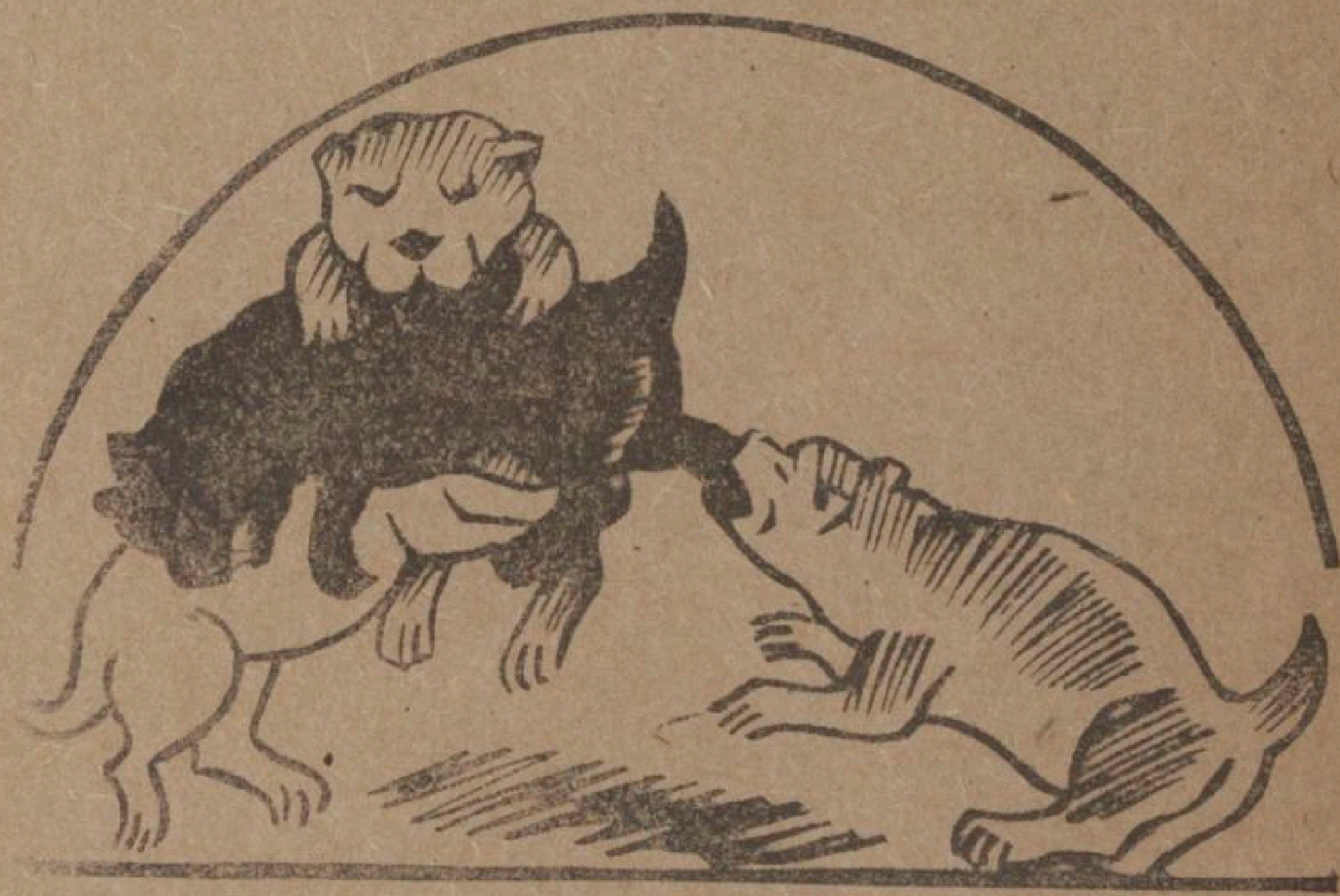
— Có đề tai mày lòi.

— Có đề mày ngu dốt !

— Đứa nào bảo ông ngu dốt ! Ông đánh...

Một suýt nữa lại xảy ra một cuộc loạn đả, nếu không có anh cả Vàng đứng ra can ngăn :

— Các chú này hay lắm nhỉ ? Động một tí là lại

Ồi giời ời, chúng nó giết tôi.

cà khía với nhau. Anh em nhà cả chứ có phải ai đâu xa lạ mà các chú không biết nghĩ ?

— Nhưng nó trêu tức tôi.

— Nó nói thế là nó chửi vào mặt tôi đấy.

— Nó nói thế là giá nó có đâm vào tinh mũi tôi, tôi cũng không đau bằng.

— Tên kia...

Cả Vàng nói thực to :

— Thôi thôi, tôi xin tất cả đối bên, tất cả các chú. Tôi biết các chú giỏi rồi. Tôi cũng giỏi. Chúng ta cùng giỏi như nhau. Thế thì, nếu có giỏi, chúng ta đi xem mặt ông chó Lài nào. Chú nào có gan thế không ?

Ba chú kia nhao nhao :

— Tôi đây ! Tôi đây ! Tôi đây !

— Được lắm. Chúng ta đi xem mặt ông chó Lài.

— Xem mặt ông Chó Lài !

— Ngay bây giờ ?

— Ngay bây giờ !

Cả bọn ồn ồn lên. Vì anh nào cũng có hứng đi xem mặt cái ông tướng ghê gớm ấy đó. Tuy ông ấy ác, nhưng đi ban ngày, ông ấy trông thấy rõ ràng, chắc không ngoặc chết mà sợ.

— Ông ấy ở đâu ?

— U bảo ở ngoài đầu ngõ.

Lập tức, bốn anh xếp hàng một, đi nối đuôi nhau, đều tăm tắp. Thẳng tiến về phía đầu ngõ. Anh chó Vàng đi trước, để chỉ huy các anh khác. Ra lối cái

ghê. Nhất là, lại có một bài hát theo điệu *Joie-scout* được sửa vang vang lên :

Anh em ta cùng nhau quyết đi tìm ông Chó Lài...

Ông đứng đâu ? Ông về đi thôi !

Đi đến đầu tường thì tiếng hát im bặt. Bốn anh chó men theo dọc tường. Chúng đi cẩn thận lắm, rón rén rụt rè từng bước. Cái cổng ngõ đã kia rồi. Cổng này ngăn thành một ô buồng ở phía sau hai cánh cửa. Chắc ông Chó Lài nằm ở trong buồng ? Bốn nhãi chó hỏi lẫn nhau như vậy. Và thực trong lòng anh nào cũng lo sợ hoang mang. Nhưng rồi ông sợ hãi cũng không thắng nỗi trí tò mò, Chúng cùng muốn biết mặt ông Chó Lài. Phải vào mà xem, Ô hay, sợ quái gì. Ở đời người ta, chỉ quý nhất có hai chữ *can đảm*. *Can đảm* là hơn người chứ.

Anh cả vàng phải tỏ ra mình là kẻ *can đảm* và hơn người anh quyết đi vào trong ngõ xem mặt ông Chó Lài trước. Anh khẽ dặn ba em đứng đợi ở ngoài và phải im lặng, cấm không được nhúc nhích động dậy. Anh nép vào tường, rất nhẹ nhàng, từ từ lần vào phía trong ngõ. Cả bọn hồi hộp đợi,

Một lát sau, chúng trông thấy cái đầu cả Vàng thò ở trong ngõ ra. Rồi tất cả người hần. Hần lại rón rén, nhẹ nhàng bò ra chỗ các anh em đứng.

Những tiếng thì thảo nho nhỏ :

— Tao đã trông thấy rồi.

— Sao ?

— Khiếp lắm. Dữ thực. Cái tai ông ấy to bằng cái lá dạ.

— Ôi giời ôi !

— Suyt, khế chứ. Mắt ông ấy ta bằng hai quả ổi.

— Úi.

— Ông ấy nhìn lên một cái mà tớ phải chuồn thực nhanh.

Anh hai Đen :

— Tôi cũng đi xem ông Chó Lài mới được !

— Anh cả vàng, ra lối con người đã có từng trải, khuyên :

— Vào xem phải thực cẩn thận. Khéo không có ông ấy nghe tiếng động thì ông ấy đánh chết.

Hai Đen vào một lát, rồi ra. Cũng như cả Vàng. Nhưng mặt mũi ra chiều ngơ ngác và hai tai hơi run run :

Lại những tiếng thì thảo. Những cái mồm ghé vào tai nhau :

— Khiếp quá. Hai cái mắt ông ấy sáng như hai cái đèn điện. Ông ấy nhia về phía tôi. May quá, không trông thấy tôi. Tôi vội vàng lùi ra, rồi chạy thẳng một mạch. Bây giờ mà hãy còn run quá đây này..

Anh ba Vện hùng hồ :

— Tôi thử vào xem sao ?

Một loáng mắt, ba Vện hốt hải chạy ra.

— Mẹ tôi ơi ! Hai cái mắt như hai con ốc nhồi. Mà lại sáng lóe lên thế này này...

Tư Vện Cộc thủ thủ :

— Tôi cũng thử vào xem mắt ông Chó Lài thế nào nào.

— Chú cứ đi. Nhưng chớ để ông ấy nhìn thấy. Ra ngay nhé !

Một buổi chiều kia, u chúng nó gọi chúng nó
mà bảo rằng :

Tư Vện Cộc hí hửng đi. Nhưng không có đuôi
đề vầy. Nó đi nhón bốn đầu móng chân. Khe khe.
Khe khe. Nó rướn người lên nhòm vào trong ngõ.
Chẳng nhìn thấy gì hết, Bởi vì nó thấp quá, tầm mắt
chỉ đụng đến cái bậc cửa. Nó phải trèo lên bậc cửa,
mới nhìn thấy ông Chó Lài. Thì nó trèo. Nó lập cập
trèo đứng hai chân lên bậc cửa. Hai tai dỏng và
mặt mày ngơ ngác. Bất đồ, ông Chó Lài cũng vừa
thủng thỉnh bước đến đấy. Đầu anh Tư Vện Cộc thò
lên thì gặp đầu ông Chó Lài thò ra. Nó mới khiếp
làm sao. Nó mới kêu lên một tiếng rõ to. Cui ông
Chó Lài ghê quá. Ông ấy nhe răng ra. Tư Vện Cộc
tưởng ngay là ông ấy sắp ăn thịt mình. Nhưng chính
là ông Chó Lài cười. Ông ta cười cái thẳng chó tí
hon. Rồi ông ta thò một chân ra đập đập vào lưng

Tư Vện Cộc. Tư Vện Cộc rúm lại như con cua. Ông ta há mồm, ngoáp anh chó bé nhỏ, định tha vào hỏi chuyện đùa. Vện Cộc thấy mình sắp chết đến nơi. Nó bị nhấc bổng lên, hai hàm răng cắn chặt vào lưng. Cái này thì mất mạng như không rồi. Nó lấy hết gân cổ, kêu thất thanh :

— Ông ấy bắt tôi ! Ông ấy ăn thịt tôi ! Cứu tôi với ! Cứu tôi với ! Anh em ơi ! Cứu tôi với !

Chó Lài ngạc nhiên vì những câu kêu cầu cứu của con chó nhỏ. Chưa kịp buông con chó xuống đất, chàng ta đã trông thấy ba con chó nhỏ nữa, ở phía ngoài xông vào. Đứa thì cắn cái chổi. Đứa thì cắn cái que. Chúng hăm hăm kéo đến. Thì ra đó là những anh em nhà tư Vện Cộc. Đứng ở ngoài kia, nghe tiếng em kêu cứu, chúng quên cả sợ hãi, vội vàng chạy vào tiếp chiến. Thực là những gã chó can đảm ! Chúng xông thẳng đến ông Chó Lài và khai chiến luôn. Ông Chó Lài phải vội vàng buông anh tư Vện Cộc xuống để đỡ những ngọn đòn của bọn chó kia đánh tới. Chúng lăm vào đánh hăng quá. Con thì đập vào người. Con thì gặm vào chân. Con thì sửa oang oang. Rõ ra một cuộc huyết chiến chí tử. Anh tư Vện Cộc được buông xuống đất, phải đứng ngẩn ngơ một lát mới lại hồn và mới đi được như thường. Nó lùi lại phía sau các anh nó, và chuồn ra cửa. Thấy em đã thoát nạn, anh cả Vàng hô :

— Anh em ! Lùi đi thôi !

Cả bọn thôi đánh, đi giật lùi ra cửa. Khí giới vẫn giơ ra dang trước để thủ thế. Chúng lùi rất nhanh đều tăm tắp. Và khi đã ra khỏi ngõ rồi, chúng chạy một mạch ra tận ngoài đầu vườn. Vừa chạy, chúng vừa kêu :

— Đại thắng !

— Anh em ta đại thắng !

Đứng ở trong cửa, chó Lài đồng tai lên. Cũng nghe thấy những tiếng kêu vui mừng kia của lũ trẻ. Nhưng chàng không hiểu được đầu đuôi ra sao. Vừa rồi chàng đang ngủ thì nghe tiếng động. Chàng thò đầu ra bậc cửa, túm ngay được anh chó ranh đứng nhòm trộm. Chàng định bắt vào hỏi chuyện vớ vẩn cho đỡ buồn. Không ngờ, một lũ chó nhái khác lại xông vào lờn vờn đánh chác ba lẳng nhăng. Chúng đánh hùng ghê. Nhưng đụp đụp như phủi bụi áo, có ăn thua mùi mễ gì đâu ! Chàng chó Lài buồn cười hơn là tức giận mấy con chó nhép. Chắc chúng đánh nhau được với chó Lài không lẽ thế thì chúng sướng quá lắm đấy.

Mà chúng sướng quá thực. Chúng sướng lắm. Ở góc vườn kia, cả bốn con chó đang giắt nhau cùng khiêu vũ dễ ca húc khải hoàn. Chúng nhảy rập rờn trên bãi cỏ xanh, dưới bóng mấy cây táo. Anh nào cũng hếch mõm lên trời, mấp máy hai cái râu, đồng thanh hát luôn một bài theo điệu *Malb'rongh*. Hát rằng :

Dưới ánh mai hồng...

Trời là mùa xuân !

Cho những người thành công,

Biết hợp quần...

Mironton tonton mirontanie !

A á a ! A á a !

Dưới ánh mai hồng...

Trời là mùa xuân...

Chúng hát và nhảy một lúc thì nhọc lử. Cùng nằm nhoài ra mà nhìn lên trời. Trời trong xanh, lửng lơ

mấy làn mây trắng. Dưới tàn lá và trên thảm cỏ, ánh mặt trời không vào tới; không khí rất dịu và rất dễ sui những mi mắt sụp lại để ngủ. Ngủ một giấc trên bãi cỏ, sao mà ngon ghê !

Nhưng chúng đương khoan khoái trong lòng, không thể nhắm mắt mà ngủ được. Chúng cần phải chạy tung lên, chúng cần phải hát vang lên, chúng cần phải làm một cái gì ầm ĩ cho cơn sung sướng được thực sung sướng. Sao lại không sung sướng,

*Lại những tiếng thì thào, những cái mồm
ghé vào lại nhau.*

khi người ta đã đánh được vào bụng, vào chân, cả vào mồm nữa, của một ông chó Lài khổng lồ. Mà ông ấy không làm gì nổi người ta. Ông ấy không làm rụng được một cái lông của một anh chó bé nhất. Anh hùng thay, bốn anh em nhà chó !

Bỗng anh chó Đen nghĩ ra rằng cần phải đi tìm mà báo cái tin mừng ghê gớm này cho mẹ biết. Cũng

là một tin mừng, chứ sao ! Dù là các anh chỉ cốt đánh nhau để tự vệ.

Chúng hò nhau đi tìm mẹ. Mẹ chúng nằm ở đâu ? Ngoài vườn không có. Nhà ngang cũng không. Chúng vào bếp thì thấy mẹ đang ngủ dưới gậm chạn. Chúng kêu rầm lên. Và chúng kể cho mẹ nghe rằng ông chó Lài ác quá, ông ấy định ăn thịt anh tư Vện Cộc. Mẹ chó cái trợn ngược mắt :

— Chết ! Chết ! Sao thế ?

Cả Vàng thưa :

— Ông ấy đã sắp ăn thịt em con rồi. Nếu chúng con không vác gậy xông vào đánh thì...

Mẹ chó kêu lên :

— Vác gậy xông vào đánh ông Chó Lài ! Chúa tôi ! Trời hỡi ! Làm thế nào bây giờ ?

Cả Vàng kể :

— U ả, ông ấy đề cu tư Vện Cộc xuống đất. Ông ấy há cái mồm to bằng cái chậu thau ra. Hai hàm răng ông ấy trắng tênh, sắc và bóng bằng mấy răng chó sói.

Hai Đen nói :

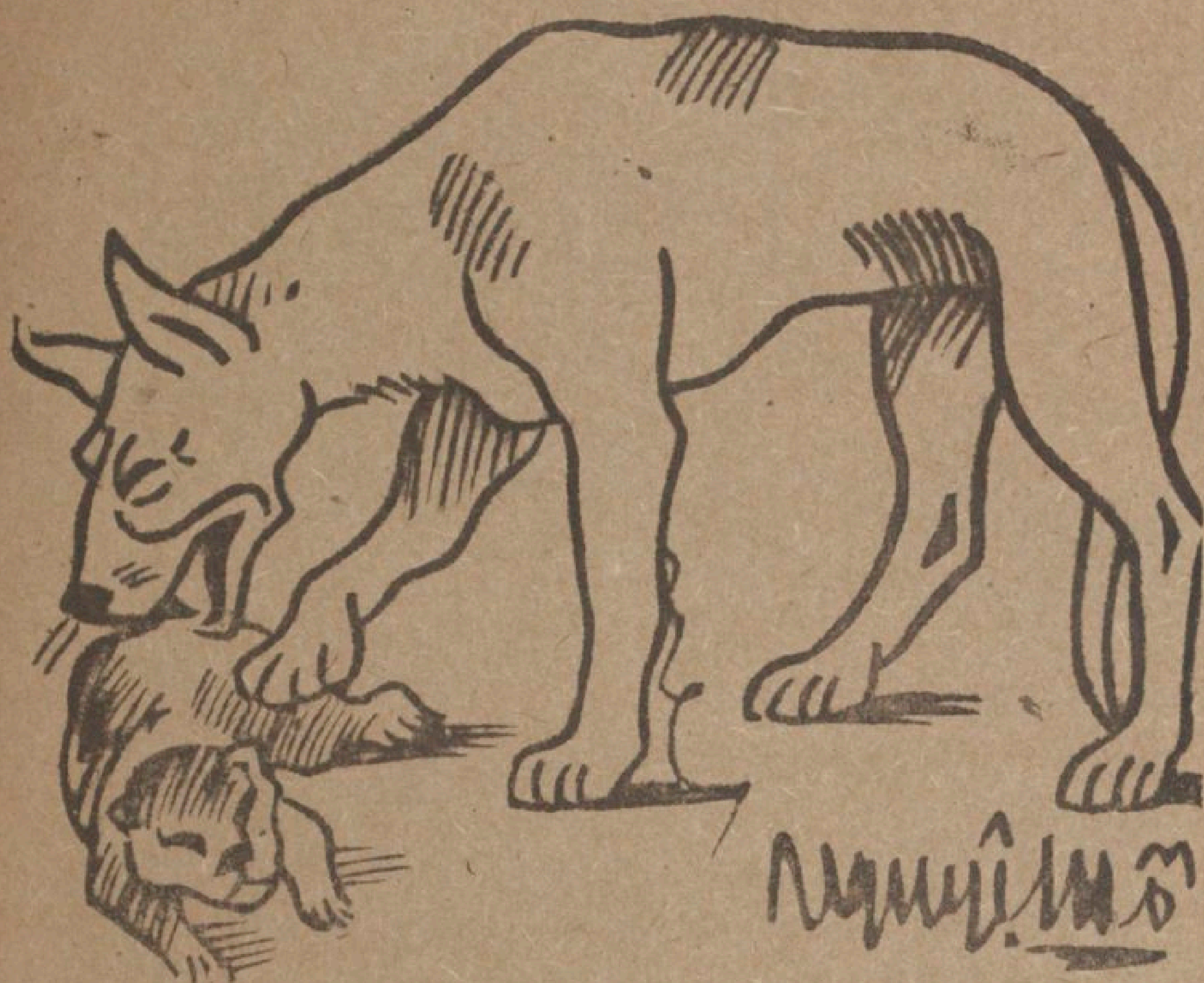
-- Mắt ông ấy nhện nẩy ra lửa !

Ba Vện tiếp :

— Hai cái tai ông ấy to vừa bằng hai cái lá đa.

Tư vện Cộc cũng thốt :

— Tay ông ấy to khổng lồ. Ông ấy đập đập vào lưng con mà con nghe tiếng răng rắc, tưởng gãy hết cả xương sườn. May, con không rớt trí. Con kêu cứu.

Tư vện Cộc rúm lại như con cua.

Các anh con chạy ngay vào đả cho lão ta một mẻ nên thân.

— Sướng mồm quá.

— Tớ đập một cái thực đứng vào bụng.

Chúng còn thi nhau mà nói rất nhiều nữa, nếu mẹ chúng không gào lên rằng :

— Khổ tôi chưa ! Tôi biết làm thế nào bây giờ !

— U bảo làm gì cơ ?

— Lại còn làm gì nữa. Ông chó Lài là trùm các loài vật ở trong nhà này ..

— Thế mà chúng con già được...

Mụ chó quát :

— Câm đi. Ông ấy không muốn quật chết chúng mày đấy thôi. Sao chúng mày lại dám trêu gan ? Tao không thể tưởng tượng được chúng mày lại dồ dại đến thế ! Trời ơi, biết làm thế nào để ông ấy tha cho bây giờ. Tao biết nói với ông thế nào, nếu ông ấy biết chúng mày là con tao. Mà làm gì ông ấy chẳng biết.

Đến bảy giờ, bốn anh chó nhai mới hết cái vể mặt nhơn nhơn sung sướng. Con nóng đã qua rồi. Chúng mới nhìn xuống bụng chúng nó. Ông chó Lài to bằng bốn mẹ chúng nó và có thể bằng hai mươi đứa chúng nó gộp lại, mà sao chúng nó dám đánh. Diên đại quá chừng.

Ngồi thừ một lúc, mà mụ cũng chưa nghĩ được cách gì để dàn hòa với ông Chó Lài. Bởi vì nếu để ông ấy tức, thì ông ấy cắn cho tan xương. Mà tan xương tất cả năm mẹ con chứ không phải chuyện thường.

Cả Vàng hỏi mẹ, nhỏ nhỏ :

— Thưa u, bây giờ làm thế nào ?

U nó thở dài :

— À, mày đã biết hỏi làm thế nào rồi ư ? Sao mày không xui tao đi choảng cho ông ấy thêm một trận nữa. Làm thế nào ? Bây giờ phải ra xin lỗi ông ấy.

— Chúng con đi một mình ? Không...

— Tao đưa chúng mày đi chứ. Nào đi đi...
Thằng Vàng đi lên trước.

Cả bọn lại đi hàng một, tuần tự. Nhưng không có vẻ oai nữa. Đi chịu tội thì lấy đầu ra oai. Đến cổng ngõ, cả bọn đứng lại. Mụ chó bắt cả Vàng vào

trước. Cả Vàng nín thở, nhắm mắt, cúi rạp người xuống mà bò vào. Nhưng khi nó mở mắt ra, nhìn quanh quẩn thì không thấy ông chó Lài đâu nữa. Nó kêu lớn :

— Ông ấy đi rồi. Ông ấy đi rồi!

Nhưng ở ngoài bụi cây trước ngõ, có tiếng nói :

— Ông ấy chưa đi đâu. Ông ấy còn ở đây. Ông ấy sắp vào đây.

Cả Vàng nhìn ra : ông chó Lài lừng lững đi vào. Bốn cẳng chân cao vót. Hai cái tai rất lớn chổng lên trời. Nó hốt hoảng, run hai tai, lăm lét lại lại phía mẹ đứng.

Mẹ chúng nó nói :

— Thưa ông, các con tôi nó đã biết sợ...

Chó Lài cười :

— Sợ ta đề kéo đến đánh ta phỏng ?

Cả Vàng :

— Thưa ông, chúng tôi có dám đánh ông đâu ! Chúng tôi cứu em chúng tôi.

Chó Lài lại cười :

— Cứu thế nào ? Ta có ăn thịt nó không ?

— Thưa ông, chúng nó còn bé...

— Còn bé mà đã biết vác gậy đánh ta ?

Tức lắm, cả Vàng biện luận :

— Thưa ông, tôi tưởng ông định ăn thịt thằng em tôi. Bởi thế, chúng tôi phải cứu nó...

Chó Lài :

— Thế là hợp quần đấy nhỉ ? Hát những gì nào ? Hát nữa đi...

Dưới ánh mai hồng...

Trời là mùa xuân !

Cho những người thành công,

Biết hợp quần...

Mironton tonton mironterie !

A á a ! A á a !

Chó Lài hát nhại lũ trẻ như vậy, rồi nói :

— Kìa tiếp theo đi chứ !

Mẹ chúng nó nhăn nhó :

— Thưa ông, chúng nó còn bé dại...

— Bé dại mà đã biết đá vào bụng ta ? Ta thử xem gan của chúng nào ?

Chó Lài tiến đến, định cắn tai từng đứa mà nhắc lên. Nhưng, anh cả Vàng lùi lại. Anh quắc mắt, hô lớn :

— Anh em. Khí giới đâu ? Tiến lên...

Cả bốn anh chó cùng bầu nhau xông đến đánh Chó Lài. Mẹ chúng cứ cuống quýt, kêu rầm rĩ. Thực là một cảnh buồn cười. Bởi vì, trông cái cảnh đánh nhau lúc bấy giờ, không khác gì cái cảnh mấy con muỗi bám vào đốt lưng con trâu.

Chó Lài cười khà khà, rồi thò chân ra quơ một cái ; cả bốn nhách chó con cùng lao đảo lọt vào lòng Chó Lài. Bấy giờ bốn con chó mới hốt hoảng, giẫy giụa đòi ra. Ra làm sao được. Mẹ chúng đã đứng đứng nước mắt. Mụ sợ ông chó Lài giết chúng nó làm tội chúng nó mất.

Nhưng ông chó Lài không hành hạ gì chúng cả. Ông cười mà bảo mẹ của bốn con chó :

— Ta khen bốn thằng bé nhà bác đó. Chúng là những đứa can đảm. Song bác phải dạy cho chúng nó biết rằng can đảm thì hay thực, nhưng can đảm mà phải hiền và chịu cho người dúi dất, ấy mới là thực tốt và thực có ích đó.

Một bàn chân ông chó Lài nhẹ nhàng xoa lên đầu bốn chú nhỏ.

TÔ-HOAI

PHU TRƯỞNG TRUYỀN BA

QUÊ HƯƠNG VÀ TUỔI TRẺ

TIỂU-THUYẾT DÀI CỦA LÊ VĂN-TRƯỜNG

(Xem từ số 104)

Thằng Xuân chạy đi ngay.

— Ông cháu ở đây ai cũng biết, ai cũng quý, cứ nói đến tên ông cháu là ai cũng nể. Hai bà cứ ở đây chơi với ông cháu, không có cướp nào dám đến cướp nhà ông cháu đâu.

— Tại sao?

— Tại ông cháu có học trò khắp cả tổng, cả huyện, và nhà nào cũng đến lấy thuốc của ông cháu. Cướp đến thì cả hàng tổng đến vây, nó có chạy đi đâu giờ.

— À thế...

— Với lại, ai nghèo ông cháu cũng giúp.

— Mà cướp thì là người nghèo.

— Vâng.

— Vì thế cướp nó mới không đến cướp nhà ông?

— Vâng.

CHƯƠNG THỨ MƯỜI MỘT

Cóc! Cóc! Cóc!

Những tiếng ấy theo liền ngay với tiếng rao khản khản: « Mời các cụ ra đình họp việc làng ».

Bọn thằng Việt đang chơi ở trong sân chạy ồ cả ra.

Thằng mỗ đã quen chúng nó vì đã vào bầu bọ ở đây nhiều lần liền bảo :

— Các cậu nói với cụ chốc nữa ra đình nhé.

— Ông tôi biết rồi. Ông tôi đã sắp sửa áo tấc rồi.

— Thế hai cậu cũng ra lễ chứ. Chà trông lại cậu mặc áo ta như quan huyện.

— Có chứ. Vào làng mà lại không ra lễ thánh thì vào làng thế nào.

— Các cậu vào làng làm cỗ to nhất đấy, có thịt lợn, chứ người khác chỉ thịt vài con gà thôi.

— Ừ thì chúng tôi là cháu của ông tôi mà ỉ.

Anh mỗ đắc ý cười, gật gật đầu. Anh ta chào chúng nó rồi chân anh bước đi theo những tiếng cóc, cóc, cóc.

Thằng Việt vuốt cái tà áo the hỏi con Ngà :

— Việt mặc ta trông được đấy nhỉ? Chốc nữa ra đình Việt lễ thần cho Ngà xem, cừ lắm và đúng lắm. Nhưng Ngà nhớ đừng có cười nhé. Cười làng bắt vạ đấy. Nó nói xong, chính nó cười trước :

— Giá về Hà-nội mà Việt ăn mặc thế này, chắc chúng nó chế Việt ghê lắm. Nó nói xong, trật cái khăn xếp tung lên giờ).

Tiếng cụ Tú ở trong nhà gọi chúng nó. Chúng nó lại chạy cả vào. Cụ Tú đang dặt hoa hồng lên đầu và cánh con gà, quay lại :

— Các cháu có muốn ra đình chơi trước thì ra đi. Bây giờ chắc ở ngoài ấy đã đông rồi. Ông chờ cụ Cả rồi ông đi một thể.

— Thế cháu mang cái áo tấc trước ra cho ông nhé.

— Ừ.

Chúng nó quay đi thì cụ Tú lại gọi lại dặn :

— Hôm nay là ngày lễ thần, các cháu nhớ đừng có cãi nhau đánh nhau nhé, mà phải tội.

— Không bây giờ chả còn ai cãi nhau đánh nhau nữa.

— Ư thế các cháu ra trước đi, chốc ông ra trình làng và khẩn thành đề cho các cháu lễ.

Chúng nó đến cổng nhà ông hội Khiêm thì gặp thằng Xuân và thằng Ý đã chờ nó ở đấy. Hôm nay, hai anh em thằng Xuân cũng áo the khăn lượt lễ chỉnh chứ không ăn mặc lôi thôi như mọi ngày. Thằng Việt thấy thế hỏi ngay :

— Chúng mày cũng vào làng hay sao đấy ?

Thằng Xuân đỡ cái áo tấc ở tay thằng Việt :

— Không, chúng tôi vào làng đã lâu rồi. Anh đưa tôi cầm hộ cho. Các anh ở tỉnh thì bây giờ mới vào làng, chứ chúng tôi ở nhà quê thì vào làng từ năm lên tám.

— Thế chúng mày có phải lễ không ?

— Có chứ. Hôm nay làng ta có chèo đấy, tối các anh có đi xem không ? Nếu cụ cũng ra xem thì chắc các anh được ngồi, chứ chúng tôi thì thế, nào cũng phải đứng.

— A đứng ngồi, thì miễn là xem được thì thôi. Nếu chúng mày đứng thì tao cũng đứng với chúng mày.

— Tháng này làng ta tế xoàng, chứ nếu tháng mười làng ta vào đám, các anh về đây thì vui lắm.

— Ở bây giờ chúng tao đã vào làng thì thế nào làng vào đám, chúng tao cũng phải về chứ.

Chúng nó ra đến đình thì thấy đình ồn ào lên như cái chợ. Người ta cãi nhau ồn ào và la hét om xòm. Thằng Việt bỗng thấy khó chịu. Nó hỏi thằng Xuân :

— Người ta cãi nhau thế không sợ phải tội à ?

— Không, lúc này đã tế dâu. Đấy họ bàn việc làng đấy. Nhưng chốc nữa ông anh ra thì im tãm tãp.

— Thế à? Tại sao?

— Người ta nê ông anh chứ sao. Bây giờ nói om xòm thế, nhưng chẳng xong việc gì đâu, chờ ông anh ra thì mới xong được. Nãy giờ cứ nói hão thế chứ có ai chịu nghe ai đâu.

Trước sân đình, mấy ngọn cờ đuôi nheo ngũ sắc bay phấp phới, mà bình hương trong nhà đại bái thì khói bốc lên nghi ngút.

Bọn trẻ con đang chơi ở chung quanh đình thấy anh em thằng Việt đến xúm cả đến. Bây giờ chúng nó đã quen thằng Việt cả. Ai cũng là cánh bầu rồi.

— Chưa tể đâu, hãy chơi cái gì đi anh đi.

— Ô hôm nay, tao không chơi được. Chúng mày có muốn chơi thì chơi với anh Bích, anh Nghĩa, chị Lý, chị Nga đi.

— Nhưng chơi gì, chơi trò chơi gì ở Mả-nội cơ.

— Chơi « sết tê mu tống ». Bích Nghĩa có bằng lòng chơi không?

Trong khi bọn trẻ chơi nhảy cừu dưới quyền chỉ huy của thằng Nghĩa thì Việt đứng bên khung nhìn đình, nhìn những người ra vào tấp nập ở trong đình. Rồi nó nghĩ đến cái việc vào làng của anh em nó. Từ nay thì bao nhiêu thịnh suy của làng này đều ảnh hưởng một cách trực tiếp đến chúng nó. Nó cảm thấy một ngày kia nó cũng có nhiệm vụ đối với quê hương như là ông nó. Nó phải tìm hết cách đưa dắt quê hương đến con đường thịnh đạt như ông nó đã làm. Sự nghĩ ngợi và bắt đầu cho sự nghĩ ngợi về nước. Tuy bây giờ nó còn nhỏ chưa biết quốc gia là gì, hay chỉ mới biết một cách mơ hồ, nhưng một ngày kia cái phút trang nghiêm này sẽ có một ảnh hưởng sâu xa về những hành vi của nó đối với tổ quốc.

(Kỳ sau sẽ tiếp)

TRUYỆN NGẮN NHỊ - ĐỒNG

HỒI HÂN

CỦA TRẦN THANH - NGUYỄN

Tôi từ biệt học đường đã lâu rồi, vì hoàn cảnh gia đình không cho tôi theo dõi mãi con đường học-vấn, và tôi phải lo nhất bởi bởi cái dạ dày của tôi hơn là sự trau dồi trí não...

Tuy vậy, mỗi lần thấy một em nhỏ cắp sách đến trường, là tôi lại nhớ đến nhiều truyện buồn cười, nhiều « pha » cảm động của ngày thơ ấu.

Tôi mãi mãi khắc in vào tâm dạ nhiều câu chuyện kể trên, mà câu chuyện sau đây là một tấn kịch cảm động nhất ..

Năm ấy, tôi lên mười và học lớp ba trường sơ-học trong tỉnh. Tôi là con thứ hai của mẹ tôi. Anh tôi đã bị bệnh từ trước lúc anh đang học lớp nhì.

Thuở sinh thời, anh là một người đảm thắm, hiền từ, dễ dạy, lễ độ; còn tôi thì cộc cằn, cứng đầu, hỗn xược.

Anh tôi hiền lành như vậy mà sớm thác đi tất nhiên là một mối sầu lớn cho gia đình tôi mà nhất là cho mẹ tôi... Càng buồn hơn nữa là mẹ tôi chỉ còn có một mình tôi, mà tôi thì cứ làm phiền bà mãi : Hôm qua, thầy giáo cho mẹ tôi hay rằng tôi bỏ học theo bọn gât lúa m', thì hôm nay, người bên cạnh lại mắng tôi đánh đập con họ bạn đầu, xé trán.

La mắng hết sức, mẹ tôi không muốn nữa mà lúc nào có chuyện gì là cho tôi vài chục phát. « roi mây », nhưng tôi vẫn trơ-trơ như gỗ. Tuy vậy, nhiều lần bị trận đòn đau, tôi cũng chẹn.

●

Một buổi chiều mùa hạ. Tôi ngồi tựa mình bên song cửa nhìn ra cánh đồng xa thẳm mà áy náy không yên... Tôi định hình rằng chốc nữa sẽ bị một trận đòn « nên thân » vì hồi thừa, tôi vác đá ném cặp sao mỏ vàng, chẳng may đá rơi xuống trên đầu ông điền chủ Robert làm cho ông ta sưng trán. Ông ta hét vang lưng và đi mách ngay với mẹ tôi !

Trời ôi ! Tôi mới lo sợ làm sao ! Cái nhiệt khí nóng bừng của mùa hạ làm cho tôi đỏ mặt hồi một, nhưng sự bực mình, rộ trí về câu chuyện « tai ách » này làm cho tôi đỏ mặt-hồi đến mười ! Tôi đang ngồi ở rũ rầu rầu đứt ruột thì mẹ tôi kêu thỉnh lĩnh ; tôi run rẩy lập cập... và đứng dậy... khệnh khạng... bước vào một cách nặng nề... khổ sở quá !!!

Mẹ tôi nằm trên ghế dựa, nét mặt buồn thiu, màu da xanh nhợt, hai gò má thối...

Từ lúc anh tôi từ trần đến nay, mẹ tôi buồn mà ốm đi nhiều lắm !

Tuy mẹ tôi nằm im lìm trên ghế, thân thể tiêu tụy, nhưng tôi còn sợ hơn cái sợ của một viên hương lý trong làng trước quan chủ tỉnh. Tôi chắc sẽ bị đòn đau... Tôi khoanh tay cúi gằm mặt xuống đất hòa nhịp với quả tim. Thình lình!

Thấy động, mẹ tôi ngước mắt lên nhìn và hỏi tôi một cách rất nhẹ nhàng: « Ông Robert mới mách rằng con liệng đá bêu trán ông phải không? »

Mẹ tôi chỉ hỏi bấy nhiêu lời, rồi nhắm ngay mắt lại. Tôi lấn làm ngạc nhiên và không hiểu tại sao hôm nay mẹ tôi lại đối với tôi quá dịu dàng đến thế.

Mấy lần trước, là tiếng roi quất bên mình đến đét chứ phải đâu như hôm nay?

Cất giọng run run, tôi phệu phạo buông lời:

— « Thưa... co-on.. đôi sáo rửi trảng... ô-ông R..oh ,ert eh...ừ... th...ệt ra co...oon... kh...òong... e...ếo...ý... »

Mẹ tôi chẳng nói năng gì, bà chỉ tay xuống đất và bảo tôi:

— Quỳ xuống đó!

Tôi vội vàng quỳ xuống, bụng mừng rằng sẽ bị phạt nhẹ...

Quí mãi... và quỳ mãi... mẹ tôi vẫn im, đôi mắt nhắm nghiền, nét mặt rầu rầu. Chốc chốc lại buông tiếng thở dài... ảo não. Không lúc nào mẹ tôi lại buồn như hôm nay.

Bây giờ, tôi mới thấy cảm động. Đau lòng. Tôi hiểu ngay rằng mẹ tôi buồn lắm! Vì buồn mà mẹ tôi không muốn đánh đập la rầy tôi nữa!... Tôi là một đứa con bất hiếu... là một đứa con lỗ... là một miếng gỗ... Than ôi! Nghĩ đến bao nhiêu tôi lại càng chua xót! Đau đớn quá, tôi nắm lấy bàn tay mẹ

tôi mà nức nở... Mẹ tôi vẫn nằm im, đôi mắt vẫn nhắm, nét mặt vẫn đượm buồn...

Mẹ tôi chưa tha tội cho tôi. Tôi lại càng thút thít khóc thắm. Tôi hối hận lắm rồi! Nếu ngay lúc ấy, mẹ tôi đánh thì tôi chịu hơn là hành phạt tôi bằng cách này.

Rồi mẹ tôi bỗng khóc.

Mẹ tôi nhớ anh tôi, tôi biết lắm. Phải! Nếu anh tôi còn, thì tôi không đến nỗi nghịch ngợm, hoang tàn như ngày nay. Mỗi một giọt nước mắt của mẹ tôi là một lần làm cho tôi chua xót.

Cảm động quá tôi mếu máo thưa trình:

— Mẹ đừng nhớ anh con nữa! Mẹ ơi! Mẹ tha tội cho con và từ đây, con xin luôn luôn tuân lời mẹ dạy! Con hối hận lắm rồi.

Vui sướng quá, vì không ngờ một đứa con như tôi mà biết hối hận ăn năn như vậy, mẹ tôi tươi cười ngay lại... cả hai mẹ con đều rơi nước mắt...

Cách mấy tháng sau, tôi thấy mẹ tôi hết buồn và khỏe mạnh, tươi tỉnh như xưa.

TRẦN THANH-NGUYỄN

Ô CHỮ TAM GIÁC

Nghe đọc giống nhau

X	X	X	X	X
X	X	X	X	
X	X	X		
X	X			
X				

1.) Một thứ cây cho ta dầu térébenthine.

2.) Không đúng.

3.) Con này đốt đau lắm.

4.) Chữ tắt họ làm vua,

5.) Con vật kêu be-be.

(xem trả lời trang 39)

LÀM PHÚC ĐƯỢC PHÚC

Như đôi chim non, Nhạn và Hòa vừa đi vừa ca vang. Nhạn 13 tuổi là anh, lớn hơn Hòa 2 tuổi. Hôm nay, chủ nhật, Nhạn đưa em xem chiếu bóng.

— Mẹ cho chúng ta ba hào, Hòa tính, hai hào hai đề lấy vé vào cửa, còn tám xu thì đề ăn quà, anh nhỉ?

— Ồ! Nhanh lên em, kéo trễ mất! Nói rồi, hai anh em lại rào bước. Đang xăm xăm đi, hai anh em bỗng nghe sau mình có tiếng van lơn tha thiết:

— Lạy các cô, các cậu, xin các cô các cậu mở lòng từ bi mà bố thí cho thân kẻ nghèo khổ, đói khát này nhờ! Lạy các cô, các cậu ».

Nhạn và Hòa dừng bước lại. Bên đường một bà già nhăn nheo, áo quần rách rưới, cúi lạy khách qua đường. Tay bà cụ bồng một đứa bé gầy đét, ốm xanh có lẽ vì đau không thuốc và vì ăn uống thất thường, bữa có bữa không. Hai anh em nhìn nhau, không nói không rằng. Cả hai đều thấy lòng se lại và đồng nghĩ: « Thấy vậy chúng ta phải có lòng từ thiện, phải biết giúp đỡ người đồng loại trong cơn hoạn nạn: Thương người như thể thương thân, đấy mà!

Thôi âu là ta cho họ ba hào này đi; ta nghỉ xem hát một kỳ cũng không hại gì, chứ còn ta sung sướng mà bên cạnh có người khổ khổ thì lòng ta sao nổi được! Nghĩ xong, Nhạn móc túi lấy tất cả tiền mình bỏ vào bị người ăn mày, và không đợi nghe những tiếng cảm ơn rối rít, vội vàng kéo em đi.

Vui vẻ vì làm được một việc phúc, hai anh em đi trở về nhà và ca vang.

Sao các con về sớm thế? Tiếng mẹ hỏi khi chúng vào nhà. Không giấu giếm chi cả, cả hai thuật lại câu chuyện mà chúng vừa làm khi nãy. Mẹ nghe xong, xoa đầu hai con khen ngợi: « Con tôi thật ngoan, đáng cho mẹ yêu ».

Một chập sau, ngoài vườn, Hòa hỏi anh:

— Chúng ta chơi Robinson đi!

— Chơi Robinson là thế nào?

— Em tôi thật chóng quên! Có đọc sách mà không hiểu ra là gì sao?

— À em hiểu rồi! Anh làm Robinson còn em thì đóng vai Vendredi phải không? Chúng ta dựng nhà, trồng trọt và săn bắn...

— Nhưng chúng ta phải

đi lấy cuốc, xuong, súng, dao
đi đã.

— « Đề em đi cho ». Nói
xong, Hòa chạy vào nhà.

Một lát, Hòa trở ra và hai
anh em bắt đầu đào đất để cất
nhà ; Nhận mang súng nhỏ,
Hòa dắt dao con trông như
Lỗ-bình-Son và Vendredi
trong truyện vậy.

Đang hí hục đào, bỗng
Nhận nghe « cách » một tiếng
dưới lười cuốc mình, vội vàng
lại bới lên xem và reo ầm lên :

— Một cái chum đựng
bạc Hòa ơi ! Đây này !

Hòa liền chạy ; lượm tiền
hộ và đếm : « Một hào, hai
hào... nhiều quá, anh ạ ! Đề
em vào nói mẹ. »

Hòa nói xong, toan đi thì
đã thấy mẹ ra vì trong nhà, mẹ
đã nghe tiếng reo mừng của
Nhận.

Hai anh em liền trình hũ
bạc cho mẹ xem, vừa mừng,
vừa cảm động, mẹ ôm hai
con vào lòng và nói : « Tiền
bạc này là của ông cha nhà ta
chôn giấu, nhưng vì lâu quá,
quên mất chỗ chôn đi, tưởng
đã lạc mất rồi, ngờ đâu các
con lại tìm thấy. Thật đó là
một phần thưởng đích đáng
mà ông Trời dành cho các con
vì các con có lòng nhân từ,
biết thương người nghèo khó.
Làm phúc được phúc là thế,
các con ạ ! »

HẢO-TUYỀN

CÁCH CHO

Một hôm, Turenne thấy ở
đội mình một võ quan thuộc
dòng quý phái, nhưng nghèo
và rất vụng về khoa cưỡi
ngựa. Ngài liền vời đến dự
tiệc cùng ngài, xong bữa, ngài
nói riêng với ông quan, một
giọng đầy nhân hậu : « Quan
ba, tôi muốn ngỏ cùng ngài
một điều. Rồi ngài sẽ thấy nó
cũng hơi quá. Nhưng tôi chắc
không bao giờ ngài lại từ chối
thủ tướng ngài. Đây nhé !
tôi đã già, sức khỏe không có
mấy. Nên tôi không ưa những
thứ ngựa hùng hổ quá. Ay,
con của tôi, nó cũng quăn tôi
lử ra đấy. Bởi vậy, tôi thả
nó ra. Và tôi nhận có con
ngựa của ngài là hiền hơn hết.
Nó có thể vừa với tôi. Nếu tôi
không sợ lời yêu cầu của tôi
quá sự hy sinh, tôi có thể bảo
ngài : Ngài hãy nhường con
đó cho tôi ». Quan ba chỉ đáp
bằng một cái cúi đầu kính cẩn
và chạy đi tự tay dắt ngựa vào
tàu (1) của thủ tướng mình...

Ngày hôm sau, Turenne gửi
giả lại quan ba một con đẹp
nhất, tốt nhất trong các con
ngựa của ngài.

(1) Chuồng ngựa.

THANH-ĐẠO

SU' - TỬ' CÓ NGHĨA

Hôm nay tại La-mã người ta hiển cho dân chúng một cuộc vui ngoạn mục. Trận đấu sức giữa những con sư-tử và bọn tôi mọi phải tội.

Trong số ấy có tên Androclès dưới quyền sở hữu của một vị quan to phải bỏ vào trước.

Con sư-tử có tiếng là hung hãn nhất khi thấy tên mọi này, nhìn hồi lâu rồi coi bộ vui vẻ lắm. Nó hiền từ lại gần, hiền như chien, sẽ liếm chân người và biết chắc rằng quen với nó nó đập đuôi ve vẩy như chó mừng chủ. Tên mọi ban đầu không còn hồn vía gì cả, sau mới oán hồn ngấm lại tận xương rồi cũng vuốt ve vị chúa sơn lâm.

Thật là cảnh tượng hiếm có và cảm động làm dân chúng, đã quen với máu, cũng phải cảm động.

Hoàng-đế lấy làm lạ, bèn truyền cho tên mọi đứng lại gần để hỏi đi cớ gì mà có sự lạ như vậy.

Người ấy đã thuật lại như vậy : Muốn lâu Hoàng-thượng khi trước tôi làm mọi cho một vị quan trấn thủ ở Phi-châu. Không thể chịu nổi với cách bạc đãi quá ư tàn nhẫn, nên tôi trốn đi. Muốn trốn tránh cho khỏi bị bắt, tôi tìm nơi cao sơn lẻo lảnh, hoang vu sa mạc.

Trời nóng lực khó chịu, tôi bèn tìm hang để ẩn náu. Bỗng tôi thấy lù lù một con sư-tử. Nó cố gượng lê đến tôi. Nó không chịu nổi cái đau của vết thương ở chân, sưng lên và đầy mủ.

Lúc đầu tôi không còn hồn vía gì cả ; nhưng con vật đã tiến đến và đưa chân ra dặng yểu cầu tôi chữa. Tôi bóp, nặn mủ, lấy gai ra thật sạch. Hình như nó bớt đau nên nó ngủ thiếp đi, vẫn đặt chân trên tay tôi. Từ đây người và vật sống cùng nhau trong hang đá. Trọn ba năm tôi cùng ăn thịt với nó. Thiếu lửa tôi đành phơi khô và ăn sống vậy. Nhưng sống như thế chán quá tôi trộm sư-tử đi, nhưng không may chỉ ba hôm sau tôi lại phải bắt. Ông chủ tôi từ thành ấy giải tôi về đây để thú dữ nhai xương. May quá, không hiểu tại sao con sư-tử cũng bị bắt sang đây. Con vật cũ n ở ơn xưa nên tôi khỏi chết.

Vua nghe qua, cảm động liền tha bổng cho sống tự do. Hôm ấy, Androclès dắt con vật hung dữ, nhưng ngoan ngoãn có nghĩa, đi khắp 1 địa phương. Người Phi được thiên hạ cho tiền còn thú dữ cũng để yên cho người ta sờ mó.

Ai cũng chỉ trò nói với nhau Đó con sư-tử, bạn của người ; và người ăn nhân của vật.

NGUYỄN-CHÂU

TRẢ LỜI Ô CHƯ TAM GIÁC

(ngang đọc như nhau)

T H O N G

H O N G

Ô N G

N G

G

NGUYỄN-OANH

SẮP XUẤT BẢN

Khoảng 10

H. Avril

1944

bản 10

DÀN BA MÓI

Kịch ba hồi

của

VŨ ĐÌNH-LONG

Nhà in Tân-Dân chưa từng in quyển sách nào công-phu bằng sách này.

Ông VŨ-ĐÌNH-LONG tự trình-bày lấy và tự trông nom lấy việc ấn loát.

Bản rẽ tiền cũng là sách quý giá.

● Bản lụa đỏ thượng hảo hạng đánh số từ 1 đến L có chữ ký của tác-giả, in 2 màu mực : 50\$

● Bản giấy bản trắng cực tốt, in 2 màu mực : 5\$

● Bản giấy bản trắng cực tốt in 1 màu mực : 2\$

Cuối AVRIL sẽ có sách bán